

İmam Rəbbani həzrətləri buyurur:

“(Allahın razı olacağı gözəl bir qulluğa) nail olmağımızda sərf etdiyimiz məklərimizin heç bir payı yoxdur! Nə varsa, hamısı Allahın lütfüdür. Ama mütləq buna hansısa bir səbəb göstərmək lazımdırsa, deyirdim ki, bütün lütfərin səbəbi gəlmiş və gələcək olan bütün bəşəriyyətin fəndisi olan Rəsulullah -ə bağlanıb, Onun mübarək izi ilə gəlmişdir...”

İnsana bir şeyin azı və ya tamamı nə sərbəst olmamışdırsa, bunun yeganə səbəbi Rəsulullah -ə rəfiqə kamil şəkilə tabe olmaq məsələsində nöqsanlarının olmasıdır.

Bir dəfə qəflət düşürək dənizə mazxanaya sağ ayağımla girdim. (Sünnətə uyğun olmayan bu hərəkəti gör) o gün bir çox mənim və haldan məhrum qaldım.” [\[1\]](#)

[İnsanı Rəbbinə yaxınlaşdıran yüksək feyz və ruhaniyyətə yalnız Allah Rəsuluna kamil bir təslimiyyətlə itaət edərək nail olmaq mümkündür. Zira ayeyi-kərimələrdə Rəbbimiz belə buyurur:

“Peyğəmbərlər itaət edənlər kimsə, şübhə siz ki, Allaha itaət etmiş olursunuz...”(ən-Nisa, 80)

“(Ya Rəsulum!) De: “Görürsünüz siz Allahı sevirsiniz, mənim ardımca gəlin ki, Allah da sizi sevsin və günahlarınızı bağışlasın...” (Ali-İmran, 31)

Yeni Allah-Təalanın məhəbbətinə yalnız Onun Həbibinə itaət, təslimiyyət, xüsusilə də məhəbbət yolundan nail ola bilərik. Bu yolda ən kiçik bir səhlənkarlıq göstərənə, tərəddüd və ya şübhəsi olana, ilahi məhəbbət qapısı bağlı qalar. Çünki Həzrət Peyğəmbərə məhəbbətin Allaha məhəbbət, Ona itaətin Allaha itaət, Ona üsyanın da Allaha üsyan mahiyyətində olduğu ayeyi-kərimələrlə sabitdir.

Yazan redaktor
06.06.13 07:33 -

Buna görə mömin istər böyük, istərsə də kiçik, hər bir hərəkətində Quranın canlı təfsiri sayılan Həbibullahın həyat tərzinə, yəni **Sünneyi-Səyyə**yə hərfiyyə riayət etmə həssaslığını hiss etmək məcburiyyətindədir.

Bu bir həqiqətdir ki, Rəsulullahın sünnələrinə layiqincə bağlanan möminlərin -əsasən- fərzləri yaşamaq xüsusunda da hər hansı bir laqeydliyi, nöqsanı görünür. Lakin sünnələrə laqeyd yanaşanların fərzlərdə də böyük nöqsanlara yol verdikləri bilinən bir həqiqətdir.

Yəni sünnəyə riayət həssaslığı dini həyatın təməl rüknləri sayılan fərzləri də bir növ mühafizə altına alan möhkəm bir zireh kimidir. Ona görə iblis və əsgərləri bir insanın dininə və imanına ürcah olanda onu əvvəlcə sünnələrdən uzaqlaşdırmağa çalışırlar. Çünki yaxşı bilirlər ki, buna müvəffəq olmasalar, fərzlərə əsla nüfuz edə bilməyəcəklər.

Məhz ona görə də **Abdullah bin Deyləmi** (q.s) sünnəyə tam bağlılıq və təslimiyyətin əhəmiyyətini belə ifadə etmişdir:

“...Dinin (zəifləyən) gücünün) aradan qalxmasının başlangıcı sünnənin tərki edilməsi sayılmalıdır. Kəndirin lif-lif sökülür və kəndin sonunda qopması kimi din də sünnələrindən bir-bir tərki edilməsi sayılmalıdır ortadan qalxar.” (Darimi, Müqəddimə, 16)

Bu səbəbdən sünnələrin bir-bir həyatımızdan çıxması -Allah qorusun- əbədi qurtuluşumuzu da incə pambıq ipliindən asılı hala gətirər.

Necə ki, dinlər tarixində yəhudilik və xristianlığın pozulması da belə başlamışdır. Əvvəlcə peyğəmbərlərin sünnələri tərk edilmiş, daha sonra da etiqad və ibadətlər təhrif olunmuşdur. Sonunda namaz tərk edilmiş, yerini ayın tutmuş, oruc tərk edilmiş yerini pəhriz tutmuş, təsəttür tərk edilərək yalnız rahibələrə aid geyim tərzinə çevrilmişdir. Hətta zəmanəmizdə rahibələrin təsəttürünü belə ləğv etməyə başlamışlar.

Yazan redaktor
06.06.13 07:33 -

Bu nöqtədə möminlər olaraq hamımızın böyük bir fərasət və bəsirətlə buna diqqət yetirməyimiz lazımdır. Çünki yaşadığımız dövrdə İslamı da xristianlarda olduğu kimi eyni təhrif metodlarıyla təhrif etməyə çalışan gizli və açıq din düşmənləri bütün gücləriylə durmadan çalışırlar. Onlar da əsas niyyətlərini bildirməmək üçün ilk mərhələdə dinin təməl inanc əsaslarına və fərz hökmlərinə hücum etməyib, əvvəlcə bunları qoruyan zireh mövqeyindəki sünnələri gözədən salmaqla məşğuldurlar.

Dəhşətli haldır ki, Əhli Sünnə vəl-Camaat yolundan uzaq fikirlərin yayıldığı və bir çox müsəlmanın əqidəsinin sarsılıb ibadət və müamələtinin pozulduğu indiki vaxtda bu pozulma hərəkətlərinin içində din alimi donuna girmiş, ilahiyyat müəllimi etiketli kəslərə də son zamanlarda tez-tez rast gəlirik. Belə ki, bu kəslər 1400 ildir icma ilə, ittifaqla gələn xüsuslarda belə camaatın fikirlərini qarışdırmaqda, köüllərini bulandıрмаqdadırlar.

Bu kəslər naqis ağıllarına sığdıra bilmədikləri üçün möcüzələri inkar edə bilməkdə, qəti nəssin (ayə və hədisin) sabit olduğu bir məsələdə ictihad yer olmadığını bilə-bilə, miras hüququnda öz fikirlərinə görə düzəlişlər etmə gərəyi duymaqda, təsəttürü xəfifə almaqda, öz fikirlərinə uyğun gəlməyən hədisləri rədd etməkdə, sünnələri əhəmiyyətsiz görməkdədirlər.

“Bizə Quran kifayətdir!” deyərək zahirən haqq kimi görünən bu şüarla Qurani-Kərimin təfsili, təfsiri, şərh və həyata tətbiqi demək olan Sünnəni ixtisar etməyə və öz fikirlərincə bir “Quran İslami” icad etməyə çalışmaqdadırlar.

Halbuki **Rəsulullah** r Quranı əyha ön planda tutaraq əsil məqsədlərini gizlətməyə çalışan “din alimi” libasına bürünən bu cür “din təhrifçiləri”nə işarə edərək belə buyurmuşdur:

“Diqqət edin, mənə Kitab və onun bir misli verildi. Diqqət edin, qarnı tox bir adamın arxasına söykəniz ki siz: “Bu Qurana tabe olmalısınız. Onda halal gördükləriniz halal, haram gördükləriniz haramdır (başqa mənbəyə ehtiyacınız yoxdur!)” deyən gün yaxındır. Diqqət edin! Allahın Elçisinin haram qıldıqları Allahın haram qıldıqları kimidir.” [2]

Başqa bir rəvayətdə də Rəsulullah r sünnəyə bağlılığın zəruri olduğunu belə bəyan edir:

Yazan redaktor
06.06.13 07:33 -

“...Yoxsa sizdən biri arxasına söykən rəkk Allahın bu Quranda haram etdiklərindən başqa şeyləri haram etmədiyini zənn edir?! Diqqət edin! Vallah, mən öyüd verdim, mən etdim və qadağan etdim. Bunlar (məmləkətlər və qadağalar) Qurandakılar qəddirdir, həttə ondan çoxdur...” (Əbu Davud, Xərac, 31)

Quranın ancaq sünne ilə düzgün başa düşülcəyi barəsində bu ayeyi-kərimələr çox diqqət çəkicidir:

“Onu Cəbrail (Ruhulqəmin) endirdi: (Günahkarları Allahın əzabı ilə) qorxudan (xəbərdar edən) peyğəmbərlərdən olasan deyən, sənin qəlbin (nazil etdi); Özü də açıq-aydın və bəyən dilində.” (əş-Şüəra, 193-195)

Nəticə etibarilə Quranın sirr və hikmətləri yalnız Həzrət Peyğəmbərin qəlbi duyğularından pay götürməklə aydın olur. Həzrət Peyğəmbərin 23 illik nəbəvi həyatı da başdan-sona Quranın canlı təfsiri mahiyyətindədir.

Bu etibarla Rəsulullah r -i anlamaq Haqqa qulluqda ən mühüm pillədir.

Onu tanımadan, Onu anlamadan, Onun izindən getmədən və Onun könül iqlimindən faydalanmadan nə imanımız kamil olar, nə Qurani-Kərimi tam mənasıyla idrak edə bilərik, nə də qulluğumuz kamil olar...

Necə ki, Qurani-Kərimdə bir çox ilahi əmrin həyata necə tətbiq ediləcəyi bildirilməmişdir. Onları ancaq Rəsulullah r -in tətbiqatından öyrənirik.

Məsələn, Qurani-Kərimdə ölü eti yeməyin haram olduğu bildirilmişdir. Bu barədə canlı tutulduqdan sonra öz-özünə ölən balığın müstəsna olduğunu və onun yeyilə biləcəyini isə sünnedən öyrənirik.

Yenə Quranda namaz ibadəti əmr edilməkdə, lakin onun necə qılınacağına təfsilatı, yəni

Yazan redaktor
06.06.13 07:33 -

rükətlərinin sayı, içində oxunacaq surə və duaları, tədili-ərkanı kimi xüsuslar sünnədən öyrənilir.

Həmçinin Qurani-Kərim öz sirlərini və hikmətlərini “təqva əhli”nə açar. Necə ki, ayeyi-kərimədə belə buyrulur:

“Bu, (Allah tərəfindən nazil edilmiş, haqdan gəlmiş) heç bir şübhə olmayan, müttəqilərə (Allahdan qorxanlara, pis əməllərdən çəkinlər) doğru yol göstərən Kitabdır.” (əl-Bəqərə, 2)

Bu səbəblə Qurani-ən yaxşı idrak edənlər təqva üzrə yaşayıb qəlblərinə ali səviyyəyə yüksəldə bilənlərdir. Hamı eyni Quran qarşısında diz çöküb Quran oxusa da, hər kəs ondan qəlbi səviyyəsi nisbətində istifadə edir.

Bu xüsusda **Həzrət Ömər**-in bu halı, nə qədər ibrətlidir:

Bir gün Həzrət Ömər t bir evin qarşısından keçərkən ev sahibi-nin çöldə eşidiləcək qədər yüksək səslə Tur surəsini oxuduğunu eşitdi. Həmin adam:

“Rəbbinin əzabı (Ya Peyğəmbər!) mütləq vaqə olacaqdır! Onu heç kəs dəf edə bilməz!” (ət-Tur, 7-8) ayeyi-kəriməsinə çatanda Həzrət Ömər miniyindən endi, bir müddət divara söykənərək qulaq asdı. Sonra bu ayənin xəbərdarlığındakı şiddətin təsiriylə evində bir müddət xəstə yatdı.

[\[3\]](#)

Gördüyümüz kimi Qurani-Kərim qəblərin səviyyəsi nisbətində insanların dərinliyinə dala bildiyi ucsuz-bucaqsız bir okean kimidir. Necə ki, üzmək bilməyən bir adam ancaq dayaz sahillərdə əl-qol ata bilirlər, mahir bir dalğıcı isə dənizin ən dərin yerlərinə dalar və sahilçilərin görə bilmədiyi qeyri-adi və rəngarəng mənzərələrlə tamamilə fərqli aləmlər seyr edir. Təqva yolunda qəlbən mərhələlər qət edən kəslər də Quranda bir çox hikmət təcəlliləriylə qarşılaşar, ondan gerçək mənada feyz alırlar.

Yazan redaktor
06.06.13 07:33 -

Məhz bunun kimi bir çox həqiqəti görməməzlikdən gələn bəzi bədbəxtlər -guya Qurana tabe olmaq adı altında- dinin hökmlərini budayıb onu öz dayaz fikirlərinə uydurmağa cəhd etməkdədirlər. Elm və irfanda tələbəsi belə ola bilməyəcəkləri böyük ustadlar olan müctəhid imamları da hörmətsizcə tənqid edə bilməkdədirlər:

“- Onlar min il əvvəlki alimlər idi, indi zaman çox dəyişdi...” fikrinin ardında gizlənərək dinin zamanların fəvqündə və dəyişməz olan hökmləriylə oynamaqdadırlar. Bu isə qeyri-müslimlərin, müstəşrik və missionerlərin etdiklərindən da-ha betər dini tənqidatdır. Bunlar din alimliyini dinə xidmət etmək yerinə, onu tənqid etməkdən ibarət zənn edən qafillər güruhu-dur.

Bu baxımdan xüsusilə dini təhsil alan gənc qardaşlarımızın bu məsələlərdə ayıq-sayıq olmaları, dini kimdən öyrənəcəklərinə çox diqqət yetirmələri lazımdır. Çünki Peyğəmbər r çox sevdiyi səhabələrin-dən olan Abdullah bin Ömərə bu xəbərdarlığı etmişdir:

“Ey İbni Ömər! Dinin yaxşı sarıl, dinin yaxşı sarıl! Çünki o sənənin hökmləri, hökmləri qanıdır. Dinini kimdən öyrəndiyin yaxşı diqqət yetir! Dini elmləri və hökmləri istiqamət sahibi olan alimlərdən öyrən, sağa-sola meyil etmənlərdən öyrənm!” [4]

Həmçinin belə bir həssaslığa sahib olan əshabi-kiram və onların izindən gedən saleh möminlər yeri gəldikdə bir ravidən hədis ala bilmək üçün o dövrün çətin şərtləri altında bir ay davam edən elm səfərləri etmişlər. Yenə onlar nəbəvi tərbiyə ilə elə bir fəzilət abidəsi halına gəlmişlər ki, heyvanını yanına çağırmaq üçün boş yem torbasını göstərüb aldadan adamın əxlaqını mötəbər saymamışlar. Yəni xasiyyət və əxlaqında bir heyvanı belə olsa aldatma zəifliyi olan adamı Allah Rəsulunun hədisi-şərifləri görəyincə yaşamadığı üçün hədis nəql etməyə layiq görməmişlər.

Tabiun nəslinin böyük imamlarından Əbul-Aliyə həzrətləri deyir:

“Biz (hədis rəvayəti) almaq üçün bir adamın yanına getdiyimiz zaman əvvəlcə onun namaz qılmasına baxardıq, əgər namazını gözəl qılsaydısa, “digər işləri də gözəldir” deyərək yanına yaxınlaşardıq. Namazını xüsu və tədili-ərkana riayət etmədən qılsaydısa, “digər işləri də nöqsandır” deyərək yanından uzalaşardıq”. (Darimi, Müqəddimə, 38/429)

Yazan redaktor
06.06.13 07:33 -

Məhz bu gün də dini savadına etibar ediləcək elm mütəxəssisini bu ölçülər işığında qiymətləndirmək şərtidir. Çünki Allah-Təala ayeyi-kərimədə:

“...Qulları içində n ancaq alimlər Allahdan (layiqincə) qorxar...” (Fatir, 28) -buyurur. Bu o deməkdir ki, həqiqi bir alimdə əvvəlcə

“**təqva**”,

yəni

“**Allah qorxusu**”

nun olması şərtidir. Haqq-Təala ancaq belə bir quluna “alim” deyir. Allahdan qorxmadan, Rəsulundan utanmadan, öz nöqsanlı ağıllarını yeganə həqiqət meyarı zənn edib, dini onun süzgəcindən keçirərək ağılına uyğun gələni götürəm, uyğun gəlməyəni atan qafillərə deyil!..

Əslində iman ağılı tamamilə qavramaqdan aciz qalacağı bir çox xüsusu qəlbən təsdiq etməyi zəruri qılan bir qəbuldur. Necə ki, gözün müəyyən bir görə bilmə məsafəsi var, ağılı da məhdud bir idrak qabiliyyəti var, ona görə də hər şeyi qavraya bilməz. Məhdud ağıla və cüzi elmə sahib olan insan oğluna dini həqiqətləri külli elm sahibi olan Haqq-Təala vəz etdiyinə görə əlbəttə ki, ağılı qavramaqdan aciz qalacağı, saysız sirr və hikmətlər olacaq.

Bu hədisi-şərif məhz həmin həqiqəti açıq-aşkar bəyan edir:

“Xı-zır u-ın Mu-sa u-a qeyri-adi və hikməti məc-hul ha-di-s r gös- r-di-yi s -ya-h t s-na-sın-da bir s r-ç g - r k onların min-diyi g -mi-nin göy r sin qon-du. Son-ra dimdiyi il d -niz-d n su götürdü. Xı-zır u bu mənz r -ni Mu-sa u-a gös- r- r k bel dedi:

“- Al-lahın el-mi ya-nın-da s -nin, m -nim və bütün məxluqatın elmi bu qu-şun dimdiyi il d -niz-d n götürdü su q -d r-dir”. (Bu-xa-ri, Təf-sir, 18/4)

Necə ki, bir qarışqanın elm və ağılı insanın elm və ağılı qarşısında sıfıra yaxındır, Allaha qarşı bizim vəziyyətimiz də bir “heç”dən ibarətdir. İnsanın bilmədikləri yanında bildikləri bir heçdir. Ayeyi-kərimədə insanın əsas xüsusiyyətlərindən birinin “**cəhul**” [5], yəni “çox cahil” olaraq

Yazan redaktor
06.06.13 07:33 -

ifadə edilməsinin səbəbi də budur. Bunun müqabilində Allah-Təala elmi-ilahisinin əzəmət və nəhayətsizliyini belə bəyan buyurmuşdur:

“Əgər yer üzündəki bütün ağaclar qıllım, dərya da arxasından yeddi dərya qatılaraq (mürəkəb) olsaydı, yenə də Allahın sözləri (yazmaq) tükənməzdi. Həqiqətən, Allah yenilməz qüdrət, hikmət sahibidir!” (Loğman, 27)

-ə ayan olmuşdur. Elə buna görə Yaradılmış bütün varlıqların elmi onları yaradan Allah-Təalanın elmi yanında dəryadan bir damla hökmündə olduğu üçün insanın məhdud ağılla qavraya bilməyəcəyi bir çox ilahi sirr və hikmətlər var. Bunların bir qismi xavassul-xavassa, bir az daha irəlidedi bəzi sirlər peyğəmbərlərə, onun da fəvqündəki bəzi sirlər yalnız Rəsulullah **Həzrət Peyğəmbər**

r
:

“Əgər mənə bildiklərimi bilsəydiniz, az gülməyə, çox ağlayardınız”, buyurmuşdur. (Buxari, Təfsir, 5/12)

Beləliklə bizə bəxş edilən məhdud ağıl yalnız Quran və Sünəninin məzmunu içində bir qiymət ifadə edir. Necə ki, Mövlana həzrətləri də ağılın bütün şübhə və suallarını bir kənara atıb Allah və Rəsuluna qəlbən təslim ola bilməyin əhəmiyyətini ifadə mahiyyətində belə buyurmuşdur:

“Ağıl dünyəvi işlərimizdə istedadlı olsa da, mahiyyəti gərəkli olaraq həqiqət, ilahi sirr, yəni marifetullahə çatmaq məsələsində qeyri-kafi qalar. Bu ülvəsi üçün bir vasitə ehtiyac var. O da köndür, eşqdır, vətəndir, istigraqdır (ilahi sirrə qərq olmaq). Ağıl, Mustafaya qurban olsun!”

Çünki ağıl ancaq bu təslimiyyət nəticəsində insanın dünya və axirət səadətinə xidmət edə bilər. Əks halda insanı çıxışı olmayan dalanlarda azdırar.

Məhz Allah-Təala da -möcüzələr kimi, qədər və qeybə iman kimi- ağılın tam mənasıyla qavramaqdan aciz qaldığı ilahi həqiqətlərin qəbulunda ağıldan daha ülvəi bir idrak mərkəzi olan

Yazan redaktor
06.06.13 07:33 -

qəlbi fəaliyyətə gətirməyimizi istəyir. Beləcə, tam bir təslimiyyət üfûqündə yüksəlməmizi arzu edir.

Həqiqi bir iman da dil ilə təsdiqə əlavə olaraq qəlb ilə təsdiq nəticəsində meydana gəlir, ağılla təsdiq nəticəsində deyil. Sırf aqlın başa düşdüklərini qəbul etmək “iman etmək” deyil, “razılaşmaq”dır. Bunansa Haqqa təslimiyyət tərəfi olmadığı üçün ilahi dərğahda bir qiyməti yoxdur.

Xülasə, uca dinimiz olan İslamı təqva sahibi, gözəl əxlaqlı, əməlisaleh həyat sürən, Quran və Sünne istiqamətində yaşayan alim və ariflərdən öyrənmək şərtidir. Quran və Sünneyə möhkəm sarılıb əmr olun-duğu kimi dostdoğru ola bilmək, yəni istiqamət sahibi olmaq yaşadığımız zəmanənin ən böyük kəramətidir.

Haqq dostlarından Bəyazid Bistami həzrətlərinin bu halı dini sa-hədə etibar ediləcək kəslərin müəyyənləşdirilməsinə dair necə də ibrətli bir misaldır:

Bəyazid Bistami həzrətləri bir gün camaay arasında “vəli” kimi məş-hurlaşmış bir şəxsi görmək məqsədilə müridləriylə yola çıxmışdı. O şəxs evindən çıxıb məscidə gedərkən qible istiqamətinə tüpürdü. Bəyazid (q.s) o şəxsin bu xam və laqeyd halından çox təsirləndi və hətta ona salam vermədən geri qayıtdı. Tələbələrində isə belə dedi:

“- Bu adam Rəsulullah r-in öyrətdiyi ədəblərdən birinə riayət xüsusunda belə etibar sahibi deyil! Haqqın sirri xüsusunda ona necə güvənmək olar?!”. [6]

İmam Rəbbani həzrətləri buyurur:

“Müstəhbəblərin yerinə yetirilməsi xüsusunda tənbəllik göstərilməməlidir. Çünki müstəhbəblər Allahın sevdiyi və razı olduğu şeylərdir. İnsan yer üzünün bir guşəsinə Haqq-Təalanın sevdiyi və razı qaldığı bir mələkə bərdar olar və onu işləməyə imkan olarsa, bunu qənimət bilməlidir. Bu hal bir neçə qırıq saxsı parçasıyla qiymətli brilyantları satın alan adamın halına bənzəyir.” [7]

[İmam Rəbbani (q.s) bir gün tələbələrindən birinə:

“- Bağçadan bir neçə qərənfil gətir!”,- buyurdu. Oda bağçaya gedərək altı dənə qərənfil gətirdi. Həzrət bunu görüb hüznü bir əda ilə belə buyurdu:

“- Tələbələrimiz hələ Allah Rəsulunun “Allah təkdir, təkni sevər” [8] hədisi-şərifinə diqqət etmirlər. Halbuki buna diqqət etmək müstəhəbdir.

İnsanlar müstəhəbi nə zənn edirlər? Müstəhəb Allah-Təalanın sevdiyi əməldir. Allahın sevdiyi bir əməlin qarşılığında bütün dünya və axirət verilərsə, yenə də heç nə verilməmiş sayılır. Biz müstəhəbə o dərəcədə riayət edərək ki, hətta üzümüzü yuyanda belə suyu əvvəlcə sağ tərəfimizə gətiririk. Çünki hər işə sağdan başlamaq müstəhəbdir.” [9]

Gördüyümüz kimi Rəsulullah r-i ən yaxşı tanıyan Haqq dostu olan alim və ariflərin ən mühüm kəraməti böyük-küçük, bütün hal və hərəkətlərində Süneyi-Səniyyəni böyük bir həssasiyyətlə yaşamağa çalışmalarıdır.

Bunu da unutmamalıyıq ki, Haqq-Təala bütün saleh əməllərə can atıb, bütün günahlardan çəkinməmiş üçün rızasının da, qəzəbinin də hansı əməldə təcəlli edəcəyini gizli saxlamışdır. Allahın razılığı da, qəzəbi də bəzən böyük, bəzən orta, bəzən də çox kiçik bir əməldə təcəlli edə bilər.

Necə ki, bir hədisi-şərifdə bildirildiyi kimi susuz qalmış bir itə su verən günahkar bir qadın bu mərhəməti səbəbiylə bağışlanaraq cənnətlik olmuşdur. Bunun əksinə, pişiyinin ac qalmasına əhəmiyyət verməyən ibadət əhli bir qadın da bu mərhəmətsizliyi səbəbiylə cəhənnəmlik olmuşdur. [10]

Əshabi-kiramdan Ənəs bin Malik t belə buyurmuşdur:

Yazan redaktor
06.06.13 07:33 -

“Siz tük qədər əhəmiyyət vermədiyiniz bəzi işlər görürsünüz ki, biz Rəsulullah r zamanında onları həlak edən böyük xətalardan sayardıq”. (Buxari, Rıqaq, 32)

Çünki onlar könüllərindəki Allah sevgisi və qorxusu səbəbiylə kiçik günahları belə böyük bir itki, hətta mənəvi bir həlak səbəbi sayardılar. Çünki onlar günah vəxətanın kiçikliyinə deyil, əmrinə qarşı gəlinən Allahın böyüklüyünə diqqət kəsilməmişdilər.

Demək ki, kamil bir mömin ola bilmək üçün yalnız fərzlərin ifası və haramlardan çəkinmək kifayət deyil. İman həyəcanıyla dolu bir könül həssaslığı da vacibdir. Necə ki, mərhum atam Musa Əfəndi (q.s) bu barədə belə buyurmuşdur:

“Çox adam namazlarını qılmaq və oruclarını tutmaqla dini vəzifələrini əda etdiklərini sanaraq rahatlıq tapırlar. Ancaq bu kifayət etmir. Allahın əmrlərinə riayət və təzimlə yanaşı məxluqatına qarşı da şəfqətli olmaq lazımdır. Bu da ancaq fədakarlıq və səmimi bir xidmətlə əldə olunur. Ağıl-səlim sahibi olan hər bir müsəlmanın fərzləri əda edib, haramlardan qaçındıqdan sonra diqqət edəcəyi xüsus müsəlmanlığa, cəmiyyətə və bütün məxluqata xidmət edib faydalı olmasıdır... Çünki bu sayılanlar fərz-lərin tamamlayıcısı və Rəsuli-Əkrəmin Süneyi-Səniy-yəsindən parçalardır...” [\[11\]](#)]

Sözlərimizə **İmam Rəbbani həzrətlərinin** bu gözəl duası ilə son verək:

“Allah-Təala ağ-qara, bütün irqə rə göndərilən Bəşəriyyətin fəndisir hörmətinə bizi və sizi yaşanmayan sözdən, mənsiz elmdən xilas etsin”.

[\[12\]](#)

Amin!..

[1] Kışmi, *Bərkət*, s. 197.

[2] Əbu Davud, *Sünnə* 6, hədis. № 4604, 4/200; İbn Macə, *Müqəddimə* 2, hədis № 12, 1/6; Tirmizi, *Elm* 10, 2663, 2801; 5/37; Əhməd bin Hənbəl, 6/8.

[3] İbn Rəcəb əl-Hənbəli, *t-Təhvi min n-Nar*, Dəməşq 1979, s. 30.

[4] Xətib əl-Bağdadi, *I-Kifay fi İlmir-Rivay*, əl-Mədinətul-Münəvvərə, əl-Məktəbətul-İlmiyyə, s. 121.

[5] Bax. əl-Əhzab, 72.

[6] Quşeyri, *Risala*, s. 57, 416-417.

[7] İmam Rəbbani, *Məktubat*, II, 172, №: 266.

[8] Buxari, *Daavat*, 68.

[9] Kışmi, *Bərkət*, s. 198; Əbul-Həsən ən-Nədvi, *İmam Rəbbani*, s. 180-181.

[10] Bax. Müslim, *Salam*, 151-153.

[11] Bax. Sadiq Danə, *Altınluk Sohbetleri*, III, 117, 167; V, 78-79.

Yazan redaktor
06.06.13 07:33 -

[12] İmam Rəbbani, *Məktubat*, I, 159, № 23.